

Piotr Uziębło*

Uniwersytet Gdański

„GDAŃSKIE STUDIA PRAWNICZE – PRZEGLĄD ORZECZNICTWA” (2005–2016)

Początek XXI wieku przyniósł dynamiczny rozwój Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, nie tylko w sferze infrastrukturalnej i dydaktycznej, ale również sferze naukowej. W efekcie rozpoczął się okres, w którym zdecydowanie poszerzyło się grono samodzielnych pracowników naukowych. Chcąc sprostać tym wyzwaniom i jednocześnie zdynamizować wspomniany rozwój, z inicjatywy Dziekana Wydziału prof. zw. dr. hab. Jarosława Warylewskiego zdecydowano o podjęciu inicjatywy wydawania nowego czasopisma naukowego, które w założeniu miało ograniczać się do analizy orzeczeń sądowych i administracyjnych¹. Tym samym jego treść wypełniać miały wyłącznie przeglądy orzecznictwa oraz glosy, które to dotychczas praktycznie nie ukazywały się w „Gdańskich Studiach Prawniczych”, ze względu na ich specyficzny format i – z reguły – tematyczny charakter poszczególnych numerów. Twórcy kwartalnika uznali, że taka forma będzie odpowiedzią na ciągle wzrastające znaczenie orzecznictwa, które także w systemie kontynentalnym zaczęło być uznawane za istotny element działalności prawotwórczej, szczególnie poprzez sferę dekodowania norm prawnych z przepisów zawartych w aktach prawa stanowionego. Dlatego też szczególne znaczenie miało doprowadzenie do publikowania analiz orzecznictwa w jak najkrótszym czasie od ukazania się takich orzeczeń i ich uzasadnień.

Zdecydowano, że czasopismo to będzie wydawane przez Wydział oraz Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego we współpracy z Wydawnictwem Wolters Kluwer Polska², co miało gwarantować zwiększenie dostępności publikowanych opracowań również poprzez System Informacji Prawnej LEX, stanowiąc korzyść

* p.uzieblo@prawo.ug.edu.pl

¹ Zob. uchwałę Rady Wydziału Prawa i Administracji UG z dnia 29 listopada 2004 r. w sprawie poparcia inicjatywy wydawania periodyka „Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa”.

² Umowa w tej sprawie została podpisana w dniu 31 stycznia 2005 r., zob. protokół z posiedzenia Rady Wydziału Prawa i Administracji UG z dnia 28 lutego 2005 r., s. 18.

nie tylko dla uczestników tego przedsięwzięcia wydawniczego, ale także dla autorów decydujących się na publikację przeglądów orzecznictwa lub glos. Współpraca ta miała ponadto inny istotny walor, gdyż zapewniała możliwość wypłaty honorariów autorskich dla glosatorów. Konsekwencją decyzji o utworzeniu czasopisma stało się powołanie przez Radę Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego kolegium redakcyjnego w składzie: prof. zw. dr hab. Jarosław Warylewski – redaktor naczelny (odpowiedzialny za opracowania z obszaru szeroko rozumianego prawa karnego), dr hab. Tomasz Bąkowski, prof. UG (prawo administracyjne), dr hab. Krzysztof Grajewski, prof. UG (przedstawiciel Wolters Kluwer, prawo konstytucyjne), dr hab. Jakub Stelina, prof. UG (prawo pracy), dr Marek Koenner (prawo cywilne i handlowe) – członkowie kolegium oraz dr Piotr Uziębło – sekretarz kolegium³. Już na wstępie warto dodać, że do chwili obecnej doszło tylko do dwóch zmian w składzie tego organu. Pierwszy raz w 2008 r., kiedy to dr M. Koennera zastąpił dr Arkadiusz Wowerka i drugi raz w 2016 r., gdy sekretarzem kolegium został dr Maciej Łaga, przy czym dr hab. Piotr Uziębło pozostał członkiem kolegium, odpowiadając za prawo konstytucyjne, międzynarodowe i prawa człowieka.

Warto dodać, że pierwotnie ustalono, że to członkowie kolegium będą jednocześnie recenzentami przychodzących do redakcji glos. Stąd też twórcy czasopisma starali się, aby w składzie tego organu można było znaleźć specjalistów ze wszystkich najważniejszych gałęzi prawa⁴. Zmiany dotyczące zasad recenzowania spowodowały, że doszło do przyjęcia nowych zasad i od 2016 r. recenzje przygotowywały osoby zewnętrzne, co ma wpłynąć na dostosowanie się czasopisma do przyjętych standardów wydawniczych i zapewnić zwiększenie liczby punktów ministerialnych przyznawanych za publikacje w „Gdańskich Studiach Prawniczych - Przeglądzie Orzecznictwa”. Podobny charakter miało też wprowadzenie od 2010 r. streszczeń w języku angielskim oraz anglojęzycznego spisu treści publikowanych opracowań, stwarzając możliwość zainteresowania się odbiorców zagranicznych treścią czasopisma.

Kolejnym krokiem w historii czasopisma stało się powołanie podmiotu odpowiedzialnego za kierunek jego rozwoju naukowego. Stała się nim Rada Naukowa GSP-PO, w której skład weszli wybitni naukowcy zajmujący się różnymi gałęziami prawa. Wśród nich były dwie przedstawicielki macierzystego wydziału: prof. zw. dr hab. Janina Ciechanowicz (UG) oraz prof. zw. dr hab. Jolanta Gliniecka (UG), a także dwóch badaczy z uniwersytetów zagranicznych: dr Wojciech Świda (Universidad Nacional de Tres de Febrero, Buenos Aires), prof. Richard Warner (Chicago-Kent College of Law). Wyrazem docenienia kwartalnika stało się też przyznanie mu punktów ministerialnych. „Gdańskie Studia Prawnicze – Prze-

³ Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UG z dnia 28 lutego 2005 r. w sprawie powołania Kolegium Redakcyjnego „Gdańskich Studiów Prawniczych – Przegląd Orzecznictwa”.

⁴ Ponadto miało to zapewnić odpowiedni dobór orzeczeń, które w ocenie kolegium redakcyjnego warte byłyby analizy na stronach kwartalnika.

gląd Orzecznictwa” znalazły się na liście B czasopism, pierwotnie uzyskując 4, a potem 5 punktów⁵.

Już we wstępie do pierwszego numeru Redaktor Naczelny wskazał podstawowe zadania, jakie „Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa” miały realizować. Podkreślił on bowiem, że „dla pomyślnego rozwoju każdego środowiska naukowego sprawą zasadniczą są nie tylko badania naukowe ale i prezentacja ich wyników w formie publikacji. Poszerzenie formuły »Gdańskich Studiów Prawniczych« jest wyrazem troski o wzmacnianie pozycji akademickiej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, a ogólnopolski charakter tej inicjatywy może jedynie pomóc w realizacji założonego celu”⁶. W założeniu kwartalnik nie miał być jednak wyłącznie wewnętrzną platformą dla pracowników Wydziału, lecz miał stanowić miejsce, w którym będą publikować nie tylko akademicy z równych uczelni, ale również prawnicy-praktycy, przede wszystkim sędziowie, adwokaci oraz radcowie prawni. Pozwoli to na refleksję dotyczącą orzecznictwa, postrzeganą z różnych perspektyw, co miało też stanowić impuls do zacieśnienia współpracy wszystkich środowisk prawniczych.

Staraniem kolegium redakcyjnego udało się stosunkowo szybko rozpocząć działalność i już w połowie 2005 r., a więc w kilka miesięcy od powołania czasopisma, ukazał się pierwszy, łączony numer kwartalnika (nr 1–2/2005)⁷. W rzeczonym numerze opublikowanych zostało 31 głos i choć dominowały głosy pracowników Wydziału, to jednak sześć z nich zostało napisanych przez autorów zewnętrznych. Można to uznać za sukces, szczególnie że już w późniejszym czasie udział tych ostatnich autorów systematycznie wzrastał. Patrząc na ośrodki, z których wywodzą się autorzy publikujący na łamach czasopisma, można stwierdzić, że obejmują one całą Polskę. W GSP–PO publikowali bowiem pracownicy takich uczelni jak: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie czy też prywatnych szkół wyższych (np. Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu im. Eugeniusza Kwiatkowskiego, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego). Ponadto na łamach kwartalnika gościli również sędziowie Sądu Najwyższego⁸, Naczelnego

⁵ Obecnie są to dwa punkty.

⁶ J. Warylewski, *Słowo wstępne*, „Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa” 2005, nr 1–2, s. 9.

⁷ Było to zresztą ewenementem, gdyż w historii czasopisma tylko dwukrotnie miało miejsce wydanie numeru podwójnego.

⁸ W tym obecna I Prezes Sadu Najwyższego prof. zw. dr hab. Małgorzata Gersdorf, zob. *Glosa do wyroku SN z dnia 8 czerwca 2004 r., III PK 21/04*, „Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa” 2005, nr 3, s. 125–130.

Sądu Administracyjnego, sądów powszechnych i administracyjnych, prokuratorzy, adwokaci, radcowie prawni, notariusze czy pracownicy samorządowych kolegiów odwoławczych.

Analizując dane statystyczne można zauważyć, że pomimo zainteresowania licznych pracowników spoza UG, to jednak ci ostatni stanowią grupę dominującą. Biorąc pod uwagę wszystkie opracowania, które zostały wydane w „Gdańskich Studiach Prawniczych – Przeglądzie Orzecznictwa” aż 404 były autorstwa pracowników lub doktorantów Wydziału Prawa i Administracji UG (stanowi to 55,34% opracowań), podczas gdy autorzy zewnętrzni przygotowali 326 opracowań, które ukazały się drukiem (44,66% takich opracowań). Rekordzistą pod względem liczby opublikowanych opracowań jest dr Jacek Potulski, który przygotował dotychczas (do końca 2016 r.) 22 glosy. Ponadto do czołówki rankingu należą także: dr hab. Wojciech Zalewski, prof. UG (21 glos), dr hab. Krzysztof Woźniewski, prof. UG (17 glos) i dr Paweł Petasz (14 glos). W sumie 10 lub więcej opracowań ma na swoim koncie 10 autorów. Liczną była także grupa autorów, którzy na łamach kwartalnika publikowali więcej niż jedną glosę (łącznie 131 autorów). Jeśli spojrzeć na liczbę wszystkich autorów, których publikacje ukazały się w „Gdańskich Studiach Prawniczych – Przeglądzie Orzecznictwa”, to było ich już 289, z czego 130 z afiliacją UG, a 159 z innymi afiliacjami. Wśród autorów spoza Wydziału można zaobserwować tendencję, że po przygotowaniu pierwszej glosy do czasopisma, są oni chętni do dalszej współpracy, co można uznać za swoiste zaufanie, jakim cieszy się GSP-PO zarówno od strony jakości edytorskiej, jak i znaczenia czasopisma w środowisku naukowym.

Patrząc na charakter opracowań w „Gdańskich Studiach Prawniczych – Przeglądzie Orzecznictwa” to zdecydowanie dominują w nim glosy, których do końca 2016 r. ukazało się 679. Biorąc pod uwagę wszystkie wydane w tym czasie numery, daje to przeciętną prawie 15 glos na jeden numer (dokładnie 14,76 glosy). Ponadto pojawiło się również aż 19 przeglądów orzecznictwa zarówno w ujęciu tematycznym, jak i odnoszącym się do całych poszczególnych gałęzi prawa⁹.

⁹ Były to przeglądy orzecznictwa: SN z zakresu prawa cywilnego materialnego i procesowego za 2005 r. (2006, nr 2), SN z zakresu prawa pracy za rok 2005, SN z zakresu prawa handlowego za rok 2005 (oba 2006, nr 3), sądów administracyjnych w zakresie postępowania sądownoadministracyjnego za rok 2005 (2006, nr 4), wojewódzkich sądów administracyjnych i NSA w zakresie administracyjnego postępowania orzekającego za rok 2005, z zakresu prawa rodzinnego za rok 2005 (oba 2007, nr 1), z zakresu prawa karnego materialnego za rok 2006 (2007, nr 2), z zakresu ubezpieczeń społecznych za rok 2006 (2007, nr 4), SN z zakresu prawa pracy za rok 2006 (2008, nr 1), z zakresu prawa handlowego za rok 2007 (2008, nr 2), w zakresie prawa handlowego za rok 2008 (2009, nr 4), wojewódzkich sądów administracyjnych i NSA w zakresie administracyjnego postępowania jurysdykcyjnego za rok 2008 (2010, nr 1), Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach polskich za rok 2008 (2010, nr 2), Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach polskich za rok 2008 (2011, nr 4), SN z zakresu prawa handlowego za rok 2011 (2012, nr 4), sądów w zakresie prawa dostępu do informacji publicznej za lata 2010–2012 (2013, nr 1), sądowego w zakresie spraw administracyjnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnej przez podmioty spoza struktury państwa i samorządu terytorialnego (2014, nr 1), sądów administracyjnych w zakresie udziału podmiotów spoza systemu administracji

Warto podkreślić, że przeglądy orzecznictwa analizowały zarówno orzecznictwo sądów karnych, cywilnych, pracy, jak również sądów administracyjnych. Specyficzny charakter miał jedynie nr 1 z 2016 r., który był pokłosiem jubileuszowej konferencji, która odbyła się z okazji 10-lecia kwartalnika. Stąd też opracowania zawarte w tym numerze przybrały postać artykułów, bezpośrednio jednak związanych z pozycją ustrojową władzy sądowniczej oraz rolą orzecznictwa we współczesnej Polsce. Można nawet stwierdzić, że udało się redakcji czasopisma wyprzedzić zainteresowanie problematyką niezależności sądów i niezawisłości sędziowskiej, która od końca 2015 r. jest przedmiotem debaty politycznej.

W tym miejscu warto kilka słów poświęcić właśnie owej konferencji. Odbyła się ona w Gdańsku w dniach 15–16 października 2015 r. Jej program obejmował trzy sesje poświęcone odpowiednio: niezależności sądów i niezawisłości sędziowskiej, orzecznictwu sądów powszechnych i Sądu Najwyższego oraz orzecznictwu sądów administracyjnych. Należy podkreślić, że referentami byli wybitni polscy prawnicy, przede wszystkim sędziowie najważniejszych sądów krajowych, jak chociażby prof. zw. dr hab. Jacek Sobczak, sędzia SN (Uniwersytet SWPS), sędzia sądu okręgowego Waldemar Żurek z Krajowej Rady Sądownictwa, prof. zw. dr hab. Józef Frąckowiak, sędzia SN (Uniwersytet Wrocławski), prof. zw. dr hab. Zbigniew Kmiecik, sędzia NSA (Uniwersytet Łódzki), prof. zw. dr hab. Zygmunt Niewiadomski, sędzia NSA (Szkoła Główna Handlowa) czy prof. zw. dr hab. Grażyna Szpor (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego). Jednoznacznie świadczy to o pozycji, jaką kwartalnik uzyskał od czasu jego powstania.

Wracając do glos, warto podkreślić, że istotne znaczenie ma także to, jakie orzeczenia były ich przedmiotem. W zasadzie glosowane były orzeczenia zarówno wszystkich rodzajów sądów polskich, jak i europejskich oraz międzynarodowych. Nie zmienia to faktu, że największa liczba glos powstała na kanwie orzecznictwa Sądu Najwyższego. Łącznie w „Gdańskich Studiach Prawniczych – Przeglądzie Orzecznictwa” aż 351 glos było aprobującą lub krytyczną analizą wyroków lub postanowień tego Sądu. Oznacza to, że glosy do rozstrzygnięć Sądu Najwyższego stanowiły aż 51,69% wszystkich publikacji tego typu. Drugim wyróżniającym się obszarem glosowanych przez autorów czasopisma są orzeczenia sądów administracyjnych. Dotyczy to wyroków i postanowień Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz wojewódzkich sądów administracyjnych, do których glosy publikowane były 201 razy, stanowiąc 29,60% wszystkich glos. Ponadto pojawiło się także 49 glos do orzeczeń sądów powszechnych (7,22% glos), z reguły sądów apelacyjnych (rzadziej sądów okręgowych). Pozostałe 11,49% glos, a więc 78 glos było analizą orzeczeń innych sądów oraz organów quasi-sądowych. Wśród najważniejszych z takich podmiotów można wskazać Trybunał Konstytucyjny, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejski Trybunał

publicznej w miejscowym planowaniu przestrzennym (2014, nr 4), sądowego w zakresie prawnych podstaw i form dekoncentracji kompetencji wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej (2015, nr 3).

Praw Człowieka. Warto też podkreślić, że incydentalnie pojawiały się też glosy do orzecznictwa obcych państw, czego przykładem może być glosa do wyroku sądu niemieckiego dotycząca możliwości stosowania tortur w państwie demokratycznym¹⁰.

Innym elementem statystycznym, który godzi się wskazać jest spojrzenie na opracowania z perspektywy obszaru tematycznego. Tutaj można uznać, że dominują cztery takie obszary. Pierwszym z nich jest prawo karne (zarówno materialne, jak i procesowe), które było przedmiotem 24,75% wszystkich glos i przeglądów orzecznictwa. Niewiele mniejszy udział miało szeroko rozumiane prawo administracyjne, którego dotyczyło aż 23,30% wszystkich opracowań. Ponadto publikacje z prawa cywilnego i handlowego stanowiły 16,79%, z prawa pracy – 17,08% oraz z prawa finansowego – 7,96% wszystkich opracowań. Znacznie mniejszy udział miało prawo europejskie (4,34%), prawa człowieka (2,75%) oraz prawo konstytucyjne (1,74%). Pozostałe opracowania, niemieszczące się w powyższych obszarach badawczych to już tylko 1,29 % publikacji w „Gdańskich Studiach Prawniczych – Przeglądzie Orzecznictwa”.

Na zakończenie nie można nie wspomnieć, że kwartalnik posiada swoją stronę internetową na domenie wydziałowej, będącą podstroną dostępną z poziomu strony głównej (http://prawo.ug.edu.pl/dzialalnosc_naukowa/wydawnictwa/gdanskie_studia_prawnicze_-_przeglad_orzecznictwa). Znajdują się na niej nie tylko podstawowe informacje o czasopiśmie i jego strukturze, ale też są publikowane jego spisy treści, a także streszczenia, zarówno w języku polskim, jak i języku angielskim. Szczególnie istotne znaczenie mają też umieszczane tam wytyczne dla autorów zainteresowanych publikacją wyników swoich badań na łamach czasopisma, a także informacje o przyjęciu przez kolegium redakcyjne procedur mających na celu przeciwdziałanie zjawiskom *ghostwriting* i *guest authorship*, będącym przejawem nierzetelności naukowej, w tym też zobowiązaniu do ujawniania wszelkich wykrytych przypadków takich działań.

¹⁰ J. Zajadło, *Stosowanie tortur w państwie prawa. Glosa do wyroku LG Frankfurt z 20.12.2004 r. 5/27 KLS 7570 Js 203814 (4/04)*, „Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa” 2006, nr 3, s. 191–200.